

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук,
професора **Ажиппо Олександра Юрійовича**
на дисертацію Безкопильного Олександра Олександровича
**«Система підготовки майбутніх учителів фізичної культури до
здоров'язберезувальної діяльності в основній школі»**, подану
на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дослідження та її зв'язок із відповідними програмами, планами, темами

Розвиток та модернізація системи вищої освіти належить до пріоритетних напрямів державної політики, що безпосередньо пов'язано з національними інтересами на шляху її інтеграції в європейський освітній простір. З позицій сьогодення, коли Україна переживає надзвичайно складні часи, саме фахівці-професіонали, на основі використання високих технологій, мають забезпечити розвиток нашої країни, її економіки, добробут та якість життя населення.

Формування готовності майбутніх учителів до професійної діяльності – одна з центральних проблем педагогіки вищої школи. В теорії та практиці професійної підготовки накопичено значний досвід щодо удосконалення підготовки майбутніх учителів фізичної культури в контексті різних аспектів професійної діяльності. Проте, на сьогодні не існує спеціально розробленої та експериментально обґрунтованої системи підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язберезувальної діяльності в основній школі. Тому, не можна очікувати на підготовку майбутніх учителів фізичної культури, здатних на якісно високому рівні здійснювати здоров'язберезувальну діяльність.

Проблема підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язберезувальної діяльності в основній школі набуває особливої актуальності у зв'язку з негативними тенденціями стану здоров'я сучасної

молоді та потребою в педагогах, які володіють знаннями, уміннями та навичками, щодо використання потенціалу фізичної виховання з метою реалізації здоров'язбережувальної діяльності, виховання в молодого покоління цінностей здорового способу життя та культури здоров'я.

Дисертація виконана відповідно до тем «Впровадження здоров'язбережувальних технологій у загальноосвітніх навчальних закладах» на 2016-2020 рр. (державний реєстраційний номер 0116U003857) та «Професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури в умовах сучасної парадигми вищої освіти» на 2019-2023 рр. (державний реєстраційний номер 0119U103853) науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики фізичного виховання Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

Тема роботи затверджена Вченою радою Черкаського національного Університету імені Богдана Хмельницького (протокол № 2 від 10 листопада 2015 року), узгоджена в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень із педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 8 від 15 грудня 2015 року), уточнена і затверджена Вченою радою Черкаського національного Університету імені Богдана Хмельницького (протокол № 1 від 30 серпня 2018 року).

Структура та оцінка змісту дисертації

Робота складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 595 сторінок, серед них 404 сторінки основного тексту. Дисертація містить 46 таблиць та 67 рисунків.

У вступі обґрунтовано актуальність проблеми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і концепцію дослідження; розкрито методи дослідження, його наукову новизну, практичне значення; подано відомості про особистий внесок здобувача, апробацію та впровадження результатів

дослідження, кандидатську дисертацію та публікації автора, структуру й обсяг дисертації.

У першому розділі «Теоретичні засади підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі» проаналізовано наукову літературу щодо підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі; представлено характеристику понятійно-термінологічного апарату підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі; розкрито науковий тезаурус щодо здоров'язбережувальної діяльності учителя фізичної культури.

У другому розділі «Історичні аспекти та методика оцінки результатів підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі» представлено ретроспективний аналіз навчальних планів підготовки вчителів фізичної культури у закладах вищої освіти України; обґрунтовано структуру готовності майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі; розкрито критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі; схарактеризовано діагностичний інструментарій оцінювання рівнів сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі.

У третьому розділі «Практика підготовки майбутніх учителів фізичної культури в зарубіжних і вітчизняних закладах вищої освіти» охарактеризовано специфіку підготовки майбутніх учителів фізичного виховання у закладах вищої освіти Німеччини; представлено досвід підготовки майбутніх учителів фізичної культури в Нідерландах; розкрито особливості підготовки майбутніх учителів фізичної культури в Польщі; вивчено сучасний стан підготовки майбутніх учителів фізичної культури до

здоров'язбережувальної діяльності в основній школі в закладах вищої освіти України.

У четвертому розділі «Система підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі» охарактеризовано методологічні підходи до підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі; запропоновано концепцію та модель системи підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі; виявлено та теоретично обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі.

У п'ятому розділі «Експериментальна перевірка ефективності системи підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі» представлено організацію формувального етапу педагогічного експерименту; проаналізовано результати впровадження системи підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі; на основі результатів порівняльного та факторного аналізу доведено ефективність експериментальної системи підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі.

У висновках узагальнено основні результати представленого наукового дослідження. Список використаних джерел інформації містить 814 найменування відповідних змісту роботи. В додатках представлено матеріал, що дозволяє розширити сприйняття дисертації, а також список публікацій здобувача та відомості про апробацію результатів дисертації.

Отже, дисертація і автореферат оформлені відповідно до чинних вимог. Виклад і аналіз результатів дослідження обґрунтовано на методологічному, теоретичному та технологічному рівнях. Зміст роботи є чітко структурованим, матеріали дослідження викладено логічно і послідовно.

Ступінь обґрунтованості й достовірності наукових положень сформульованих у дисертації

У процесі вирішення поставлених завдань роботи автор використав комплекс адекватних методів дослідження. Достовірність результатів дослідження забезпечено достатньою вибіркою контингенту досліджуваних, та застосуванням статистичного, порівняльного та факторного аналізу отриманих експериментальних даних.

Експериментальною базою дослідження були провідні заклади вищої освіти України, що здійснюють підготовку майбутніх учителів фізичної культури, зокрема Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова (довідка № 59 від 23 червня 2020 року), Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського (довідка № 687 від 15 вересня 2020 року), Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка (довідка № 3115 від 23 вересня 2020 року), Бердянський державний педагогічний університет (довідка №57-08/858 від 10 вересня 2020 року), Приватний вищий навчальний заклад «Академія рекреаційних технологій і права» (довідка № 52 від 14 вересня 2020 року), Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького (довідка № 143/04-а від 10 вересня 2020 року).

Основні концептуальні ідеї, теоретичні положення, висновки, що викладено в роботі та опубліковано у вітчизняних і зарубіжних виданнях, належать авторові. Результати дисертаційного дослідження обговорено на міжнародних науково-практичних конференціях. Результати науково-дослідницької роботи опубліковано в 39 наукових і навчально-методичних працях, серед яких 1 одноосібна монографія, 22 статті в наукових виданнях, з них 16 статей у наукових фахових виданнях України та 6 статей у зарубіжних наукових періодичних виданнях і виданнях, віднесених до міжнародних наукометричних баз даних, з них 4 статті у виданнях, що внесено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus, 1 стаття у виданні, індексованому міжнародною наукометричною базою даних Scopus, 1 стаття у

виданні, що внесено до міжнародної наукометричної бази Web of Science, 11 праць у виданнях, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації, 4 наукових праці та 1 комп'ютерна програма, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Отже, аналіз змісту дисертації, автореферату та публікацій автора дозволяє узагальнити те, що наукові положення, висновки та рекомендації сформульовані автором є обґрунтованими і достовірними.

Наукова новизна одержаних результатів

1. Розроблено та експериментально перевірено ефективність системи підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі, що включає авторську концепцію, цільовий, теоретико-методологічний, пізнавально-змістовий, технологічний та результативний блоки, які представлені у вигляді моделі системи, педагогічні умови (забезпечення інтеграції теоретичної та практичної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, міждисциплінарних зв'язків і наступності в освітньому процесі; розвиток творчого потенціалу майбутніх учителів фізичної культури шляхом запровадження інноваційних освітніх технологій; застосування електронних освітніх ресурсів у підготовці майбутніх учителів фізичної культури в закладі вищої освіти; формування досвіду здоров'язбережувальної діяльності в процесі проведення практик та опанування засобів вирішення професійних завдань щодо фізичного виховання учнів) та навчально-методичне забезпечення освітнього процесу

2. Представлено авторське трактування понять «професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі» та «готовність майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі».

3. Теоретично обґрунтовано структурні компоненти готовності (аксіологічний, гносеологічний, праксеологічний та особистісний) майбутніх

учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі.

4. Уточнено сутність понять «фізкультурна освіта», «підготовка», «професійна підготовка», «здоров'язбереження» «здоров'язбережувальні освітні технології», «здоров'язбережувальна педагогіка».

5. Обґрунтовано критерії (мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-практичний, особистісний), відповідні показники та рівні (високий, середній, низький) сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі.

6. Розкрито зміст професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури у закладах вищої освіти Німеччини, Нідерландів і Польщі.

5. Удосконалено зміст, форми, методи та засоби підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі.

6. Представлено технологічний супровід підготовки майбутніх учителів фізичної культури на основі електронних освітніх ресурсів та інтерактивних освітніх технологій.

Отже, дисертаційну роботу можна схарактеризувати як таку, що має високий рівень представлених наукових положень.

Практичне значення одержаних результатів

Для практики підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі важливе значення мають, розроблені автором:

– монографія «Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі: теорія та методика»;

– навчально-методичний супровід викладання дисциплін «Шкільний курс фізичної культури та методика викладання», «Теорія та методика фізичного виховання», «Менеджмент здоров'я»;

– навчально-методичні рекомендації «Вимоги до випускних (науково-

дослідних) робіт студентів навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту і здоров'я»;

– методичні вказівки для вивчення дисципліни «Шкільний курс фізичної культури та методика викладання»;

– тестові завдання зі шкільного курсу фізичної культури та з правил техніки безпеки під час занять фізичними вправами в закладах загальної середньої освіти для студентів освітнього рівня бакалавр, галузі знань 01 Освіта/педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура);

– комп'ютерна програма для педагогічної діагностики рівнів сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі.

Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації

Структура, зміст, результати роботи, висновки, що викладені в авторефераті є ідентичними дисертації. Позитивної оцінки заслуговує оформлення роботи та презентація результатів експериментального дослідження. Варто відзначити логіку викладу та послідовність виконання наукового пошуку. Опубліковані праці повною мірою відображають результати дослідження.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Позитивно оцінюючи роботу О. О. Безкопильного в цілому, варто вказати на проблемні місця у даному дослідженні та сформулювати деякі зауваження та побажання:

1. У підрозділах 2.2-2.4 дисертації автор розкриває структуру готовності майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі, визначає критерії, показники, рівні та методики для діагностики сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі. Вважаємо,

що для спрощення сприйняття представленого матеріалу автору слід було б представити загальну, структурно-логічну схему, яка б відбивала взаємозв'язок структурних компонентів готовності, критеріїв, показників і рівнів сформованості готовності, а також моніторинг результатів.

2. У третьому розділі «Практика підготовки майбутніх учителів фізичної культури в зарубіжних і вітчизняних закладах вищої освіти» бажано було б чіткіше й переконливіше подати компаративний аналіз і побудувати порівняльні таблиці, в яких представити основні відмінності та загальне у підготовці майбутніх учителів фізичної культури у закладах вищої освіти Європи та України.

3. У підрозділі 4.1 дисертації автор розкриває методологічні підходи до підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі. На нашу думку, доцільно було б зосередити більше уваги на практичній реалізації визначеного комплексу методологічних підходів у системі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі.

4. Розкриваючи приклад використання сервісу Google for Education та організації змішаного навчання у процесі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності, автор виокремлює такі компоненти змішаного навчання, як очне навчання у форматі викладач-студент, самостійне навчання студентів та онлайн-навчання (робота студентів і викладачів у режимі онлайн на основі застосування Інтернеттехнологій). Вважаємо, що в даному розділі дисертаційної роботи доцільно було б обґрунтувати раціональне співвідношення традиційного формату аудиторних занять та онлайн-роботи науково-педагогічних працівників і студентів, що здійснюється з метою забезпечення якості професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури у закладах вищої освіти.

5. На нашу думку, автору варто було б більше уваги звернути на особливості організації та проведення фахових практик із урахуванням

особливостей здоров'язбережувальної діяльності саме вчителя фізичної культури.

6. На с. 7 автореферату дисертації та на с. 36 дисертації вказано, що для аналізу отриманих експериментальних даних застосовувався кореляційний аналіз, проте в тексті дисертаційної роботи не зазначено з якою метою застосовувався кореляційний аналіз і не представлено його результати.

Висловлені зауваження та побажання мають дискусійний та рекомендаційний характер і не знижують позитивної оцінки наукового та методичного рівня представленої роботи.

Загальний висновок

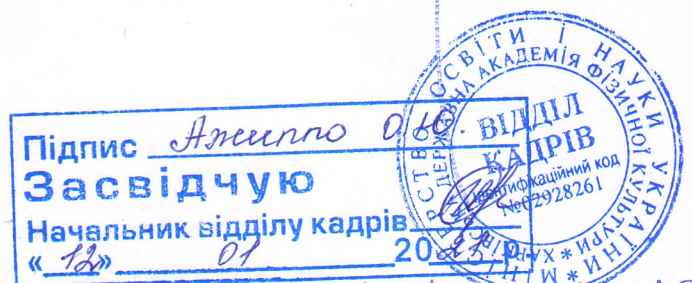
Дисертація Безкопильного Олександра Олександровича на тему «Система підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі» є самостійно виконаним і завершеним дослідженням. Актуальність теми дослідження, зміст, обґрунтованість наукових положень і висновків, наукова новизна, практичне значення та оформлення роботи відповідає чиним вимогам до докторських дисертацій, а її автор Безкопильний Олександр Олександрович заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
ректор Харківської державної
академії фізичної культури

О. Ю. Ажиппо

С. Мереминський